
Vážené čtenářky a čtenáři,

druhé číslo *Sociologického časopisu / Czech Sociological Review* v roce 2007 patří mezi tzv. běžná, to znamená sestavená z příspěvků bez jednotného tématu, jež nám naše autorky a autoři zaslali do recenzního řízení v uplynulých měsících. Věříme, že jejich četba Vás zaujme a bude Vám užitečná ve Vaší odborné práci.

Příspěvek *Petra Mareše* a *Tomáše Katrňáka* zkoumá rozsáhlý soubor dat o nezaměstnaných v České republice se záměrem odhalit pomocí regresní analýzy latentních tříd skupiny osob vyznačujících se odlišnými riziky nezaměstnanosti. To autorům umožňuje dospět k podloženým závěrům o rozdílných příčinách nezaměstnanosti a variací v její výši u různých skupin obyvatelstva. Například svým zjištěním, že vysoce ohroženou skupinou jsou lidé se základním vzděláním, zřetelně dokládají klíčovou roli lidského kapitálu při zvyšování šancí na zaměstnatelnost.

Martin Lux a *Petr Sunega* analyzují data o vnitrostátním stěhování českých občanů a motivech, které je vedou ke změně bydliště, ve vazbě na typ jejich právního vztahu k dosavadnímu bydlení. Svými závěry potvrzují intuitivní očekávání, že nejméně náchylné ke stěhování jsou osoby, které vlastní rodinný dům, zatímco nájemníci v obcích a zejména soukromých bytech jsou ke stěhování výrazně ochotnější. Obrázek o faktorech motivace ke stěhování nebo její absence dokresluje výsledky skupinových diskusí, jež autoři realizovali v Praze a Opavě.

Tématem nastolování agendy se ve své studii zabývají *Martin Kreidl* a *František Kalvas*. Zajímá je, jak televizní pokrytí jedné konkrétní problematiky (izraelsko-palestinského konfliktu) ovlivňuje její vnímání českou veřejností. Autoři vlastní empirické analýze předepisují podrobný metodologický přehled věnovaný řešení složitých kauzálních vazeb mezi agendou veřejnosti, agendou médií a událostmi reálného světa.

Rubriku „Přehledové stati“ obsazuje příspěvek *Víta Hlouška*, věnovaný otázce, zda je možné v národních systémech politických stran v Evropě hovořit o vzniku nového štěpení (*cleavage*), jehož těžiště se nachází v oblasti evropské integrace. Autor nabízí přehled základních pojetí konceptu štěpení počínaje u pionýrského díla Steina Rokkana a konče v současnosti velmi vlivným přístupem Petera Maira a Stefana Bartoliniho. S oporou v této literatuře formuluje podmínky nutné pro to, aby bylo možné hovořit o existenci „evropského štěpení“ v systémech politických stran jednotlivých evropských zemí. Mezi recenzenty a autorem i uvnitř redakční rady SČ proběhla diskuse o vhodnosti termínu „konfliktní linie“, které autor používá jako český ekvivalent anglického výrazu *cleavage*. Nakonec převážil názor, že „konfliktní linie“ je třeba respektovat jako výraz pevně zavedený v jednom výrazném proudu současné české politické vědy a stejně legitimní jako kupříkladu termín „štěpení“, jemuž se dosud v článcích publikovaných v SČ dávala přednost.

Ladislav Rabušic a Petr Soukup se ve svém metodologickém textu rozhodli hodit rukavici všem kvantitativním sociologům, kteří si navykli někdy možná až příliš mechanicky užívat kritéria statistické významnosti jako spolehlivého dokladu o průkaznosti vlastních výsledků. Autoři připomínají, že použitelnost konceptu statistické významnosti není univerzální, ale podmíněná povahou získaných dat, a věnují se základním situacím, kdy se na statistickou významnost nelze spoléhat nebo vyžaduje velmi opatrné zacházení: specifické případy výběru, slučování různých datových souborů, vážená data atd. Je zřejmé, že text má určitý potenciál vyvolat diskusi nad stávající praxí, a bude zajímavé sledovat, jestli k ní skutečně dojde.

Esaj Zdeňka R. Nešpora je věnována srovnání dvou nejvýznamnějších meziválečných sociologických časopisů, brněnské *Sociologické revue* a pražského časopisu *Sociologie a sociální problémy*, se *Sociologickým časopisem / Czech Sociological Review*. Autor nabízí snad úplně první soustavnější pohled na časopiseckou produkci české sociologie před nástupem komunismu a jeho srovnávací analýza poukazuje na některé významné rozdíly oproti dnešnímu stavu.

V březnu tohoto roku zesnulý francouzský filozof a „mediolog“ Jean Baudrillard zanechal hlubokou stopu také v sociologii, a zamyšlení Miloslava Petruska v rubrice „Medailon“ nad jeho uzavřenou životní drahou je proto mnohem více než jen zpestřujícím odbočením. Proměny soudobého světa způsobené vpádem masových médií jsou obrovské a málokterý autor má tak výraznou zásluhu na tom, že jim aspoň trochu rozumíme, jako právě Baudrillard.

Jen pár osobností dějin světové sociologie dokáže po dobu celých deseti letí vzbuzovat trvale vysoký zájem širokého okruhu sociálních vědců a vybízet k pokusům o nové interpretace a zhodnocení jejich životního díla. Z takzvaných klasiků sociologického myšlení si mohou dělat nároky na takovou výsadu snad jen tři: Marx, Durkheim, Weber. V rubrice „Symposium“ se potvrzuje, že v případě posledně jmenovaného jde o nárok velmi dobře podložený. Jiří Musil a Miloslav Petrusek zde podrobují kritickému přezkoumání ambiciózní práci Marka Loučka *Max Weber*, jež vyšla v roce 2005 v nakladatelství Karolinum.

V tomto čísle přirozeně nechybí ani knižní recenze a zprávy z vědeckého života. Mezi zprávami se objevuje mimo jiné poněkud netypická, ale o to zajímavější dvojice příspěvků týkajících se ruské sociologie. První z nich přibližuje témata, jimiž se ve své přednášce pronesené při návštěvě Prahy zabývali zástupci moskevského Sociologického institutu Ruské akademie věd. Druhá zpráva informuje o kongresu ruských sociologů konaném v Moskvě na podzim minulého roku. Obě společně naznačují, že ruská sociologie neskomírá na úbytě a že by neměla zůstat ušetřena naší kritické pozornosti.

Marek Skovajsa